

waarvoor het heden zich niet aansprakelijk kon stellen. Als er eene revolutie geweest is, — straks zal men nog verder gaan, — vervalt alle beroep op historische continuïteit. „Une révolution était une sommation d’huissier par laquelle une nation faisait savoir à qui de droit son intention de se mettre en faillite elle-même et de ne plus payer ses dettes.” ⁹⁵⁾

De schok der omwenteling deed zich aanstonds in vele Staten voelen, wier fundamenten andermaal dreunden door de uitbarsting in Frankrijks hoofdstad.

„Achttien honderd acht en veertig
 „en de band der Staten sprong, —
 „en de dam werd doorgebroken,
 „die de omwentelingszee bedwong!
 „Oorlog! oorlog! davert de aarde,
 „oorlog! de oorlog schier verjaard,
 „lang door weeën aangekondigd,
 „thans in vollen dosch herbaard!
 „Onder ging de zon van July
 „in den loeienden orkaan!
 „en daar rezen nieuwe tijden
 „en een nieuw Euroop brak aan!”

Frankrijks inwendige toestand, of beter, de vorm veranderde weldra, als de neef des eersten Napoleons zich eenen Keizertroon wist op te richten, en zijn staatsgreep door velen, in vrees voor erger, uit behoefte aan rust, met gelatenheid gedragen, zelfs met zekere verlichting des harten als weldaad werd begroet. Ook van zijne lippen klonk de vredesalm: „L’empire c’est la paix.” Eene onvervulbare belofte nochtans, eene innerlijke tegenstrijdigheid, oordeelt Stahl, als hij 24 April 1855 zeide: „der Imperialismus, wenn er auch Bonaparte seinen Ursprung verdankt, ist doch nicht eine Person oder eine Dynastie, er ist eine Idee, ein System, eine weltgeschichtliche Potenz und der Ausgang liegt nicht in den Ankündigungen, und selbst nicht in den guten Vorsätzen, er liegt in der Macht der Dinge und ihrer Entwicklung. De Tradition des alten Kaiserreichs ist nicht der *Friede*, sondern die *Eroberung*, und ist nicht die *Konservation*, sondern die *Propaganda der Ideen der Revolution*. Das Kaiserreich war die Vernichtung der geschichtlich-völker-